EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2014
COM(2014) 277 final

KOMISSION KERTOMUS

TALOUS- JA RAHOITUSKOMITEALLE,

annettu eurometallirahojen aitouden tarkistamisesta ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelystä 15 päivänä joulukuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1210/2010 mukaisesti

KOMISSION KERTOMUS

TALOUS- JA RAHOITUSKOMITEALLE,

annettu eurometallirahojen aitouden tarkistamisesta ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelystä 15 päivänä joulukuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1210/2010 mukaisesti[1]

1. ASETUKSEN (EU) N:O 1210/2010 TAVOITE

Euron suojaamiseksi paremmin väärentämiseltä asetuksessa (EY) N:o 1338/2001[2] edellytetään, että luottolaitokset ja maksutoimintansa asettamissa rajoissa myös muut maksupalvelujen tarjoajat sekä muut laitokset, jotka osallistuvat setelien ja metallirahojen käsittelyyn ja niiden jakeluun yleisölle, jäljempänä ’laitokset’, varmistavat, että niiden vastaanottamien eurosetelien ja -metallirahojen, jotka ne aikovat palauttaa kiertoon, aitous tarkistetaan ja väärennökset havaitaan.

Metallirahojen osalta tätä velvoitetta tarkennetaan eurometallirahojen aitouden tarkistamisesta ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelystä 15 päivänä joulukuuta 2010 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1210/2010, jäljempänä ’asetus’. Asetuksen tavoitteena on varmistaa eurometallirahojen aitouden tuloksellinen ja yhdenmukainen tarkistaminen koko euroalueella antamalla sitovat säännöt kierrossa olevien eurometallirahojen aitouden yhteisten tarkistamismenettelyjen ja kansallisten viranomaisten kyseisiin menettelyihin soveltaman valvontamekanismin täytäntöönpanolle. Aitouden tarkistamismenettelyn tavoitteena on todentaa, että eurometallirahat ovat aitoja ja kiertoon kelpaavia.

Asetuksessa säädetään, että tämän velvoitteen täytäntöönpanosta huolehditaan metallirahankäsittelylaitteilla tai koulutetun henkilöstön avulla. Aitouden tarkistamismenettelyn jälkeen kaikki vääriksi epäillyt ja kiertoon kelpaamattomat metallirahat on lähetettävä kansalliseen metallirahojen tutkimuskeskukseen tai muulle asianomaisen jäsenvaltion nimeämälle viranomaiselle. Asetuksessa vahvistetaan testausvaatimukset metallirahankäsittelylaitteille, säännöt kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen

[1] EUVL L 339, 22.12.2010, s. 5.
[2] EYVL L 181, 4.7.2001, s. 6.

käsittelylle sekä valvontamekanismit, jotka jäsenvaltioiden on otettava käyttöön varmistaakseen, että laitokset täyttävät metallirahojen aitouden tarkistamiseen liittyvät velvoitteensa.

Kuten asetuksen 7 artiklassa säädetään, komission päätöksellä 2005/37/EY[3] perustettu Euroopan teknis-tieteellinen keskus (ETTK) on määrittänyt asetuksen (EU) N:o 1210/2010 täytäntöönpanoa koskevat suuntaviivat, jäljempänä ’ETTK:n suuntaviivat’.

2. KERTOMUKSEN TARKOITUS

Asetuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan komissio analysoi jäsenvaltioilta saamansa kertomukset ja antaa talous- ja rahoituskomitealle vuosikertomuksen eurometallirahojen aitouden tarkistamista ja kiertoon kelpaamattomia eurometallirahoja koskevasta kehityksestä ja tältä osin saavutetuista tuloksista.

Tämä on ensimmäinen kerta, kun komissio on laatinut kyseisen kertomuksen. Asetusta on metallirahojen aitouden tarkistamismenettelyn osalta sovellettu tammikuun 1. päivästä 2012. Kertomus kattaa vuoden 2012, ja sen päätarkoituksena on arvioida, onko yhteiset aitouden tarkistamismenettelyt pantu asianmukaisesti täytäntöön ja valvovatko kansalliset viranomaiset tarkistamismenettelyjä tuloksellisesti. Lisäksi esitetään jäsenvaltioilta saatuihin kertomuksiin perustuva tilastollinen yleiskatsaus.

3. JÄSENVALTIOIDEN KERTOMUKSET EUROMETALLIRAHOJEN AITOUDEN TARKISTAMISTA KOSKEVASTA TOIMINNASTA

Asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on annettava komissiolle vuosittain kertomus eurometallirahojen aitouden tarkistamista koskevasta toiminnastaan. Kertomuksissa on oltava tieto toteutettujen tarkastusten ja tarkastettujen metallirahankäsittelylaitteiden määrästä, testituloksista, näiden laitteiden käsittelemästä metallirahamäärästä, analysoitujen vääriksi epäiltyjen eurometallirahojen määrästä ja hyvitettyjen kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen määrästä sekä yksityiskohtaiset tiedot asetuksen mukaisesti säädetyistä poikkeuksista.

ETTK:n suuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden vuosikertomusten toimittamisen määräaika on raportointijaksoa seuraavan vuoden helmikuun 15. päivä.[4]

[3] Komission päätös, tehty 29 päivänä lokakuuta 2004, Euroopan teknis-tieteellisen keskuksen (ETTK) perustamisesta ja teknisten toimien koordinoinnista eurometallirahojen väärentämisen torjumiseksi, EUVL L 19, 21.1.2005, s. 73.

4. JÄSENVALTIOIDEN VUODELTA 2012 LAATIMIEN KERTOMUSTEN ARVIOINTI

4.1. Arviointiperusteet

Tärkeimmät raportoitavat tiedot, jotka koskevat eurometallirahojen aitouden tarkistamista ja kiertoon kelpaamattomia eurometallirahoja, vahvistetaan asetuksen 12 artiklassa. Aitouden tarkistamismenettelyjen täytäntöönpanon koordinoimiseksi asetuksen 7 artiklassa säädetään, että ETTK määrittää suuntaviivat, mukaan lukien käytännön täytäntöönpanosäännökset, jäsenvaltioiden suorittamalle valvonnalle ja tarkastuksille kuultuaan metallirahojen väärennyksiä käsittelevää asiantuntijaryhmää. ETTK:n suuntaviivojen mukaan jäsenvaltioiden on raportoitava seuraavat tiedot[5]:

1. Käsiteltyjen metallirahojen kokonaismäärä kolmen suurimman yksikköarvon osalta.
2. Paikalla tehtyjen tarkastusten kokonaismäärä.
3. Tarkastettujen metallirahankäsittelylaitteiden kokonaismäärä.
4. Tarkastettujen metallirahakäsittelylaitteiden käsittelemien metallirahojen kokonaismäärä.
5. Analysoitujen vääriksi epäiltyjen metallirahojen kokonaismäärä.
6. Kiertoon kelpaamattomien hyvitettyjen metallirahojen kokonaismäärä.

4.2. Kertomusten arviointi

Euroalueen jäsenvaltioista 16 toimitti vuosikertomuksen määräajassa: Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Malta, Portugali, Ranska, Saksa, Slovakia, Slovenia ja Viro.

Muistutuksen saaneista jäsenvaltioista ainoastaan Suomi ei ole vielä toimittanut vuosikertomustaan.

Kun tässä kertomuksessa viitataan kokonaismääriin, on syytä huomata, että ne kuvaavat tilannetta ainoastaan niissä euroalueen jäsenvaltioissa, jotka ovat tähän mennessä toimittaneet vaaditut tiedot.

Kattava katsaus kaikista numerotiedoista esitetään liitteessä II.

---

[4] Ainoastaan seitsemän euroalueen jäsenvaltiota toimitti kertomuksensa määräajassa eli viimeistään 15. helmikuuta 2013.

[5] Ks. liite I.

4.2.1. Käsiteltyjen metallirahojen kokonaismäärä kolmen suurimman yksikköarvon osalta

Asetuksen 3 artiklan mukaisesti laitosten[6] on pantava aitouden tarkistamista koskeva velvollisuus täytäntöön käyttämällä ETTK:n luetteloon sisältyviä metallirahankäsittelylaitteita, joilla tarkistetaan, että eurometallirahat ovat aitoja ja kiertoon kelpaavia.

Metallirahankäsittelylaitteilla käsiteltyjen yksikköarvoltaan kolmen suurimman metallirahan (kaksi euroa, yksi euro ja 50 eurosenttiä) kokonaismäärä oli vuonna 2012 **9 845 834 296**.[7] Niiden osuus kierrossa olevista metallirahoista oli **58,82 %**.[8]

4.2.2. Paikalla tehtyjen tarkastusten kokonaismäärä

Asetuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on tehtävä vuosittaisia tarkastuksia laitoksissa paikan päällä, jotta voidaan todeta tunnistustestein, että käytössä on edustava määrä asianmukaisesti toimivia metallirahankäsittelylaitteita.

Jäsenvaltiot tekivät paikan päällä **220**[9] tarkastusta vuonna 2012. Raportoitujen tarkastusten lukumäärä vaihteli huomattavasti jäsenvaltioittain. Vähimmillään niitä oli **yksi** ja enimmillään **76**. Nämä erot voivat johtua markkinoiden koosta ja tavasta, jolla käteisen rahan käsittely on järjestetty asianomaisessa jäsenvaltiossa. Joissakin jäsenvaltioissa yksi arvokuljetusyritys käsittelee kaikki metallirahat. Osa jäsenvaltioista sen sijaan on antanut aitouden tarkistamisen esimerkiksi yksittäisten liikepankkien tehtäväksi. Neljä jäsenvaltiota (Italia, Kreikka, Luxemburg ja Malta) eivät ole raportoineet tarkastuksista. Niitä pyydetään parantamaan raportointiaan tai ottamaan käyttöön valvontamekanismeja, jos näin ei ole vielä tehty.

4.2.3. Tarkastettujen metallirahankäsittelylaitteiden kokonaismäärä

Tarkastusten kohteena on ollut yhteensä **315**[10] metallirahankäsittelylaitetta, joista **70,15 %**[11] oli vaatimusten mukaisia Vaatimusten vastaisten laitteiden osalta jäsenvaltioiden on toteutettava asetuksen 6 artiklan 7 kohdan mukaisia korjaavia toimenpiteitä.

---

[6] Asetuksen N:o 1210/2010 2 artiklan d alakohta, luettuna yhdessä asetuksen N:o 1338/2001 6 artiklan 1 kohdan kanssa.

[7] Ks. liite I.

[8] Laskelma perustuu liikkeeseen laskettujen metallirahojen nettomäärään, joka on 16 737 875 000 (lähde: EKP:n rahahuollon tietojärjestelmän raportti, joulukuu 2012). On kuitenkin huomattava, että jotkin metallirahat on ehkä tarkistettu useita kertoja.

[9] Ks. liite I.

[10] Ks. liite I.

[11] Ks. liite II.

4.2.4. Tarkastettujen metallirahankäsittelylaitteiden käsittelemien metallirahojen kokonaismäärä

Jollei komissiolle ole tehty ilmoitusta asetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaisesta poikkeuksesta, 6 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarkastettava sellainen määrä metallirahankäsittelylaitteita, että niillä on käsitelty vähintään 25 prosenttia niiden yksikköarvoltaan kolmen suurimman eurometallirahan yhteenlasketusta kumulatiivisesta nettomäärästä, jotka kyseinen jäsenvaltio on laskenut liikkeeseen eurometallirahojen käyttöönotosta vuoden 2011 loppuun.

Euroopan keskuspankin (EKP) tietokannasta on saatu tiedot yksittäisten jäsenvaltioiden liikkeeseen laskemien metallirahojen nettomäärästä euron käyttöönotosta vuoden 2011 loppuun saakka. Näiden tietojen perusteella seuraavat jäsenvaltiot ovat noudattaneet asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädettyä 25 prosentin vaatimusta: Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Portugali, Ranska, Slovenia ja Viro[12] (ks. liite III).

Saksa ja Slovakia hakivat 6 artiklan 5 kohdan mukaista poikkeusta ja noudattivat alempaa 10 prosentin raja-arvoa.[13]

Nimettyjen kansallisten viranomaisten tarkastamilla metallirahankäsittelylaitteilla käsiteltyjen metallirahojen kokonaismäärä oli **6 117 955 983**.[14] Niiden osuus vuonna 2012 käsitellyistä metallirahoista oli **62,13 %**.[15]

4.2.5. Analysoitujen vääriksi epäiltyjen metallirahojen kokonaismäärä

Analysoitujen vääriksi epäiltyjen metallirahojen kokonaismäärällä tarkoitetaan kaikkia vääriksi epäiltyjä metallirahoja, jotka on lähetetty jäsenvaltioissa kansallisiin metallirahojen tutkimuskeskuksiin analyysiä varten. Analysoitujen vääriksi epäiltyjen metallirahojen kokonaismäärä on **567 054**[16]. Liikkeessä olevien havaittujen väärennettyjen metallirahojen kokonaismäärä oli **180 139**[17].

4.2.6. Kiertoon kelpaamattomien hyvitettyjen metallirahojen kokonaismäärä

Jäsenvaltioiden on hyvitettävä tai vaihdettava uusiin eurometallirahat, jotka ovat pitkän käyttöiän tai vahingoittumisen vuoksi tulleet kiertoon kelpaamattomiksi tai jotka on hylätty

[12] Italia, Itävalta, Kypros, Luxemburg ja Malta eivät ole noudattaneet vaatimusta.
[13] Kreikka pyysi poikkeusta, mutta ei noudattanut alempaa raja-arvoa, koska se ei ole raportoinut tarkastuksista.
[14] Ks. liite I.
[15] Perustuu 4.2.1 kohdassa esitettyyn lukuun.
[16] Ks. liite I.
[17] Lähde: ETTK:n vuosikertomus eurometallirahojen suojaamisesta vuonna 2012 *(The protection of the euro coins in 2012).*

aitouden tarkistamismenettelyssä jostain muusta syystä. Jäsenvaltiot voivat kieltäytyä hyvittämästä kiertoon kelpaamattomia eurometallirahoja, joita on joko muutettu tarkoituksella tai jotka ovat muuttuneet prosessissa, jonka voidaan kohtuudella odottaa muuttavan niitä. Poikkeuksen muodostaa kuitenkin hyväntekeväisyystarkoituksiin kerättyjen metallirahojen hyvittäminen (esimerkiksi toivomuslähteisiin heitetyt metallirahat).

Hyvitettyjen kiertoon kelpaamattomien metallirahojen kokonaismäärä oli **14 002 311**[18].

5. PÄÄTELMÄT

Tämä kertomus on ensimmäinen asetuksen 12 artiklan 4 kohdan nojalla annettu kertomus. Koska asetusta on III lukua lukuun ottamatta sovellettu tammikuun 1. päivästä 2012, kalenterivuosi 2012 oli asetuksen täytäntöönpanon ensimmäinen vuosi.

Koska kaikkia kertomuksia ei ole saatu[19], komissio ryhtyy tarvittaviin toimiin muistuttaakseen euroalueen jäsenvaltioita velvollisuudesta noudattaa asetuksessa (EU) N:o 1210/2010 säädettyjä määräaikoja ja muita vaatimuksia.

Toimitettujen tietojen perusteella voidaan päätellä, että aitouden tarkistamismenettely näyttää olevan käytössä laitoksissa useimmissa euroalueen jäsenvaltioissa. Euroalueen jäsenvaltioiden enemmistö (12 jäsenvaltiota 17:stä) myös tekee tarkastuksia sen varmistamiseksi, että laitokset täytäntöönpanevat asetuksen (EY) N:o 1338/2001 6 artiklassa tarkoitetun aitouden tarkistamista koskevan velvollisuuden asianmukaisesti.

Jäsenvaltioiden raportointivelvoite kaipaa kuitenkin vielä hienosäätöä, jotta komissio voi muodostaa kattavan kuvan jäsenvaltioissa käytössä olevista metallirahojen aitouden tarkistamismenettelyistä. Komissio ei voi laatia yksityiskohtaista arviota, koska jäsenvaltioiden kertomukset eivät ole riittävän kattavia eivätkä yhdenmukaisia. Raportoinnin yhdenmukaistamisesta ja muusta kehittämisestä aiotaan keskustella metallirahojen väärennyksiä käsittelevässä asiantuntijaryhmässä, ja tulevia kertomuksia koskevat yksityiskohtaiset tarkennetut ohjeet sisällytetään ETTK:n suuntaviivoihin.

[18] Ks. liite I.

[19] Kuten edellä 4.2 jaksossa todetaan, euroalueen jäsenvaltiot ovat Suomea lukuun ottamatta noudattaneet velvollisuuttaan toimittaa vuosikertomus.